

Fra vår utenlandspost --

NADEFULL ENGELSK BARMHJERTIGHET.

For noen dager siden meddelte lord Henderson i det britiske overhus, at det er bare en eneste såkalt «krigsforbryterprosess» som står igjen til pådømmelse for den britiske militærdonator. Den siste «forbryter» er den tyske feltmarskalk von Manstein.

I forbindelse med denne opplysning skriver «Manchester Guardian» 6. mai 1943:

Den uhyggelige historien om de fire tyske generaler blir ikke hyggeligere — etter mere enn tre års fengenskap å bli ført fra Storbritannia til Tyskland. Von Brauschitsch døde i fjor. Dermed er det bare tre igjen. I går opplyste lord Henderson i overhuset, at von Rundstedt og Strauss ikke er i stand til å kunne gjennomgå en rettergang — og derfor skal de frigis.

Igen blir da en eneste, som utenriksministeriet og krigsministeriet kan fortsette å leke katte og rotte med. Von Manstein er en ungdom på 77 år, og er nesten blind. Men legene — er det denne gangen krigsministeriets eller utenriksministeriets? som har avgitt erklæring for at han godt kan innta sin ensomme plass på anklagebenken — slik at den britiske rettsferdighet kan skje fyldest? Han har sittet fengslet siden 1945, og saken mot ham skulle ha vært avgjort allerede i 1947. Dette er i forbifarten sagt, en nett liten opplysning om vår nådefulle barmhjertighet at von Rundstedt og Strauss etter legeerklæring helemessig sett var i stand til å tale en rettsak i fjor, men at de nå etter en vinter i britisk militærfengsel er blitt så dårlige at de nærmest er døende —>.

Tre av de fire tyske generaler er bukket under på grunn av behandlingen i et britisk militærfengsel. Den fjerde, en 77 årig og halvblind er imidlertid ennå såpass at han kan slepes fram for «retten» for å ta mot sin dom som «krigsforbryter» fra den militærmakt som i Dresden, Hamburg og hundre andre steder — ja, endog i Norge har reist seg utslettelige minnesmerker over sin krigsføring.

Selvsagt ville ikke engelskmannen ha vært den han er, hvis han ikke også her hadde funnet en unnskyldning. Nå heter det, at prosessen mot von Manstein er satt i gang for å hindre at han skal bli utlevert til de ustraffede Katyn-morders landsmenn. Russerne har nemlig stillet krav om å få von Manstein utlevert.

HADDE DET BARE VÆRT EN ENGELSKMANN.

I et kommentar i forbindelse med Norges og Danmarks stilling og stemmegivning da Israel ble opptatt i FN skriver den svenske «Dagsposten»:

«Det svenske standpunkt i det israelitiske spørsmål ble som kjent avgjort ved en protest mot Israels Bernadotte-utredning. Danmark hadde som skandinavisk naboland forståelse av Sveriges motiv og stemte taktfullt i overensstemmelse hermed.

Norge derimot, hadde ingen slik solidaritetsfølelse. Men en kan formode, at Norges stemmegivning ville ha blitt annerledes hvis Folke Bernadotte hadde vært norsk mann — eller engelskmann.»

FRA FREDENS DANMARK.

En femtenårs gutt fra Vendsyssel foretok for en tid siden en reise til Sæby for å besøke sin far som satt i en av Danmarks konsentrasjonsleirer.

Gutten henvendte seg til en av «Frikampkjempene» (på norsk hjemmefront) og spurte ham om han fikk lov til å tale med sin far. Gutten fikk dette svar:

«Du kan reise hjem igjen, for din far ble skutt i går kveld.»

A-PAKTEN FORPLIKTER.

I FN's politiske komite stemte Norge og Danmark mot å gjenoppta den vanlige diplomatiske forbindelse med Franco-Spania. Denne stemmegivning har vakt atskillig misnøye blant A-paktens stormakter. Det forlyder at disse akter å påvirke Danmark og Norge til å forandre standpunkt når saken skal opp til behandling i hovedforsamlingen.

Stockholms-Tidningen ironiserer over den rolle Norge og Danmark spilte, og skriver bl. a.:

«Det interessante i denne sak er, at det for første gang tales om paktstatene som en blokk innen FN. Og videre, at det kommer fram at medlemmene av denne blokk ikke må stemme etter egen overbevisning i de forskjellige spørsmål, men at de derimot har å følge parolen fra ledende hold. Det var vel ikke på denne måten representantene fra våre naboland hadde tenkt seg at A-pakten skulle virke — da de sluttet seg til den. De trodde selvsagt at den ville øke trykningen mot aggresjon og ikke binde medlemmenes hender i deres egen holdning mot fremmede.

Dette kan en godt si, selv om Danmark og Norges stilling til Franco-Spania er et latterlig komediespill. Men hva gjør ikke den mann som forsøker å springe etter innbilte fordeler.

Bredden i landssvikoppgjøret —

Forts. fra side 2.

som bygget festninger og ammunisjonsrom av sementen, bygget flyplasser, losset granater og mye mye annet krigsarbeide, hva med disse? Denne store skares bistand til fienden må vel sies å være råd og dåd som forslår. Å montere kanoner er vel handlinger som kan settes i nær klasse med frontkjemperes bistand til fienden og således straffbart uten noen ny lov fra London? Men ro og tilfredshet synes her å være det rette. Det samme gjelder for alle disponenter og arbeidere i våre ullvarefabrikker, som gjorde mill. på uniformstøy til fienden, ja ta også i betraktning skipsverftene, som omtrent utelukkende reparerte fiendens skip og fikk seg nye beddinger, større maskiner, nye maskinhaller til stor kapasitet som tilfredsstillt tyskerne. Her skulle være arbeidsfelt for dem som skal øve rettferdighet i landsoppgjøret. Her slipper en å oppkonstruere kunstig straffansvar. Men hva skjer? Ingen ting hittil. Det må vel forståes

og stell, så ville de be Gud bevare seg for et slikt demokrati! De ville sikkert ha kalt dagens demokrati for demagogi. Og når en følger de veie de fleste folkevalgte må springe for å nå fram i dag — blir det stor forskjell på fortidens deputerte.

Dagens menn taes mindre ut av livets trykkende arbeidsbehov, men rekrutteres snarere fra partidiskensløpere, sekretærer og kontorfolk, som til å begynne nærmest gjør seg kjent med sigden, hammeren og den røde fanen i hånden og med et avbrukt gevær på jakkeslaget! Og ettersom vinden blåser faller disse emblemer av og vi finner til slutt en kgl. arbeiderdemokrat, med verdig mine og nasjonal holdning! Kom ikke der!

De store personlighetens tid er borte. Den grå alminnelighet har inntatt plassene. Fortidens alvorlige og dypt nasjonale menn — med tradisjon og historie er utløst av partiredne internasjonale. Og den såkalte borgerlige opposisjon — med større kultur og større kjennskap ned i fortiden, følger trofast med i forfølgelsen. Den internasjonale and har grepet dem alle. «Demokratisk velsignelse» er det felles slagord. Og med dette har de evnet å fylle alle landets fengsler, kneblet det frie ord, henterett, tatt midler og alt håp fra tusener av landsmenn. Det er Norge i dag!

Snart blir vel stortinget permanent og asfaltånden vil uvilkarlig lede forsamlingen over i et nytt byråkrati — stortingsbyråkratiet, og mere og mere fjerner det fra bondens and og tenkning. Det er vel også et kort tids-

slik, at den store arbeiderkares stemmetall er fundamentet for arbeiderregjeringens eksistens, og her ligger nok hunden begravet.

Nei, herr adv. Arntzen, bredden på landssvikoppgjøret er mangelfullt og det samme kan sies om regjeringens håndlangere, ser det ut til. Alle disse synes ikke fatte at de arbeider som kjepper i hjul for herr Oksviks store omveltningssplan, som han betegner som «en stille revolusjon», og hvis frukter allerede er i sikte. Det gjelder bare, at alt går stille og ubemerket for seg etter planen, så idyllen ikke forstyrres for regjeringen. Om arbeidernes opptreden under okkupasjonen heter det, at «de forstod ikke bedre», og dette er redningsplanken for dem som for herr Nygaardsvold. Men de uvirksomme og intet anende NS-medlemmer, hvordan er det med disse. Ja, der skal uforstanden straffes, for de er ferre og mest av borgerlig innstilling og deres stemmer veier ikke noe for arbeiderregjeringen. De kan der-

Litt livshistorie og mere —

Forts. fra side 5.

spørsmål før de høyt gasjerte herrer bevilger seg pensjon!

Med vemod tenker jeg på fortiden, som også hadde de største kamper og motsetninger, men hvor ingen «kompakt majoritet» tenkte å nå et mål gjennom brudd på landets lover. Vi minnes navn som Sverdrup, Stang, Ueland, Michelsen. Med vemod tenker jeg på Høyesterett, Grunnlovens vern og festa. Ingen makt på jorden ville evne å bryte denne skranke, som skulle verne landet mot ethvert lovbrudd. Grunnlovens and og ord var som et hellig evangelium. Men i dag?

I dag går hele den ledende nasjon inn for denne linje, uten skånsel — uten stans. Og i spissen går våre fremste advokater med en justisminister som fører — en mann som formelig skryter av sin linje. Jeg kjenner ikke hans vita, men den er neppe runderet av den and og kultur, som fører inne i bondens hjem og tankesett. Men denne manns navn vil sikkert bli skrevet inn i Norges historie, og leses med samme følelse som vi i dag leser om tribunalets gjerninger under den franske revolusjon. En leser dette avsnitt med avsky.

Vi merker allerede som en susen i luften. Er det fortidens and og kultur?

Aulestad, 5. mai 1943.

Erling Bjørnsen.

for så utmerket gjøre tjeneste som sonoffer til samfunnet, så det har å tygge på til harmen over landets store ulykke fordeler seg.

Genialt uttenkt, sier somme. Men der er også dem som snakker om humbug. Stemmetallet er og blir det avgjørende, mener andre.

Men hvorom alting er, så burde disse mishandlede NS-medlemmer, som betrakter seg uskyldig straffet, ikke slå seg til ro med forholdene. De bør søke oppreisning og dertil få hjelp hos sine venner og bekjente, før disse også blir insolvente. De bør bringe denne landssvikfortolkningen inn for et nøytralt forum, f. eks. i Sverige eller Sveits. Ved å få hele denne kompliserte affære behandlet av uholdede juridiske autoriteter, måtte en kunne vente å få en troverdig klarlegging av hele saken for Norges vedkommende. Der må da sørges for tilvelebringelse av det fornødne tilfang for den store gransking i hele sin bredde. Alle lovregler må fram, fra grunnloven og ned til den bekjente landssvikordning fra London. Likeså må huskes de forpliktelse Norge er bundet til internasjonalt (Haag), og dertil må en samling av de mere eller mindre rare landssvikdommer framlegges.

Kanskje ville en slik uhildet klarlegging bli det jordens salt som kom til å hindre utbredelse av råtten i vårt samfunn.

N.